

โรคพิษสุนัขบ้า

โรคพิษสุนัขบ้าคืออะไร

โรคพิษสุนัขบ้าหรือโรคกลัวน้ำ เป็นโรคติดต่อทางระบบประสาทเกิดจากเชื้อไวรัส ชื่อ **เรบีส ไวรัส (Rabies)** ทำให้เกิดโรคได้ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด เช่น คน สุนัข แมว ลิง ชะนี กระรอก ค้างคาว ฯลฯ โรคนี้ก่อให้เกิดอาการผิดปกติทางระบบประสาทส่วนกลาง ในปัจจุบันยังไม่มีทางที่จะรักษาโรคพิษสุนัขบ้าได้ เมื่อผู้ป่วยมีอาการจะเสียชีวิตทุกราย

คนติดโรคพิษสุนัขบ้าจากทางใดได้บ้าง?

คนเป็นโรคพิษสุนัขบ้าเนื่องจากได้รับเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าจากสัตว์ที่เป็นโรค คนสามารถติดโรคจาก สัตว์เหล่านี้ได้ ๒ ทางหลัก ๆ คือ

๑. **ถูกสัตว์ที่เป็นโรคกัด** เชื้อไวรัสจากน้ำลายของสัตว์ที่เป็นโรคจะเข้าสู่ร่างกายทางบาดแผลที่ถูกกัด

๒. **ถูกสัตว์ที่เป็นโรคเลีย** การถูกสัตว์ที่เป็นโรคเลียผ่านผิวหนังปกติจะไม่ติดโรคจากสัตว์เหล่านั้น ยกเว้นกรณีที่ถูกเลียมีบาดแผล รอยถลอกหรือรอยขีดข่วน ในกรณีนี้จะมีโอกาสติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าได้ รวมทั้งกรณีถูกเลียที่ริมฝีปากหรือนัยน์ตา

คนที่เป็โรคพิษสุนัขบ้าจะมีอาการอย่างไร?

ในระยะ ๒ - ๓ วันแรกอาจมีไข้ต่ำๆ ต่อมาจะมีอาการเจ็บคอเบื่ออาหาร อ่อนเพลีย คันหรือปวดแสบปวดร้อนตรงบริเวณแผลที่ถูกกัด ทั่วๆไปแผลอาจหายเป็นปกติแล้ว ต่อไปจะมีอาการตื่นเต็นง่าย กระสับกระส่าย ไม่ชอบแสงสว่าง ไม่ชอบลม และไม่ชอบเสียงดัง กลืนลำบาก แม้จะเป็นของเหลวหรือน้ำก็เจ็บมากเวลากลืน เพราะการเกร็งตัวของกล้ามเนื้อที่ใช้ในการกลืน แต่ยังมีสติพุดจารู้เรื่อง ต่อไปจะอะละอะมากขึ้น และสุดท้ายอาจมีอาการชัก เป็นอัมพาต หดสติและเสียชีวิต

ข้อควรปฏิบัติภายหลังจากถูกสัตว์กัด

๑. ล้างแผลทันทีด้วยน้ำสะอาด ฟอกด้วยสบู่ ๒ - ๓ ครั้ง แล้วทาแผลด้วยโพวิโดน(เบตาดีน) หรือ แอลกอฮอล์ หรือทิงเจอร์ไอโอดีน แล้วรีบไปปรึกษาแพทย์ทันที

๒. ถ้าสุนัขตายให้นำซากมาตรวจ ถ้าหากสุนัขไม่ตายให้ขังไว้ดูอาการ ๑๐ วันหรือนำไปให้สัตวแพทย์ดูอาการ ขณะเดียวกันให้รีบไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษาที่เหมาะสมทันที ส่วนการรักษาทางสมุนไพรหรือแพทย์แผนโบราณไม่สามารถป้องกันโรคได้ **ไม่ควรรอดูอาการสุนัขเพราะอาจทำให้ได้รับการรักษาล่าช้าเกินไป**

๓. ในกรณีที่ติดตามสัตว์ที่กัดไม่ได้ เช่น เป็นสัตว์ป่า สัตว์จรจัด สัตว์กัดแล้วหนีไป หรือจำสัตว์ที่กัดไม่ได้ จำเป็นต้องได้รับการรักษาโดยทันที

๔. ผู้ที่ต้องมารับการรักษาเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า คือมีบาดแผลไม่ว่าจะเป็นรอยขีดข่วนหรือมีเลือดไหล แผลถลอกหรือแผลลึก รวมทั้งผู้ที่ถูกสุนัขเลียที่นัยน์ตา ริมฝีปาก และผิวหนังที่มีแผลถลอก

วัคซีนที่ใช้ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ในปัจจุบันเราใช้วัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้าชนิดที่ทำจากเซลล์เพาะเลี้ยง (ฉีด ๔-๕ ครั้งเท่านั้น) เพราะมีประสิทธิภาพสูง ไม่ทำให้เกิดผลข้างเคียงทางระบบประสาท กรณีที่บาดแผลมีเลือดออก ถูกเลียที่ริมฝีปาก น้ำลายกระเด็นเข้าตา ผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับการรักษาด้วยวัคซีนร่วมกับการฉีดเซรุ่มด้วย

เซรุ่มป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นอย่างไร

เซรุ่มป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นส่วนน้ำใสของเลือดที่ได้จากม้าหรือคนที่ได้รับการฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าจนมีระดับภูมิคุ้มกันต่อเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าในเลือดสูง ในเซรุ่มจะมีโปรตีนที่ทำหน้าที่เป็นภูมิคุ้มกันต่อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้าปริมาณมากซึ่งสามารถทำลายเชื้อไวรัสในร่างกายของผู้ที่ถูกสุนัขกัดทันที เนื่องจากการฉีดวัคซีนจะกระตุ้นให้ร่างกายของผู้ที่ถูกสุนัขกัดมีภูมิคุ้มกันต่อโรคพิษสุนัขบ้าภายหลังการฉีดวัคซีน ๑๔ วัน ดังนั้น การให้เซรุ่มป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าร่วมกับการฉีดวัคซีนจึงเป็นวิธีที่จะป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้ผลดีที่สุด

การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแบบป้องกันล่วงหน้า

การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแบบป้องกันล่วงหน้าเป็นการเตรียมร่างกายให้พร้อมเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยฉีดวัคซีนเพียง ๓ เข็มภายในระยะเวลา ๑ เดือน วัคซีนนี้สามารถฉีดได้ในเด็ก บางครั้งเด็กอาจถูกสัตว์กัดหรือเลียมือที่มีแผลหรือที่ปากโดยไม่บอกให้ผู้ปกครองทราบและผู้ป่วยเด็กที่ถูกสัตว์กัดมักมี บาดแผลที่รุนแรง บริเวณหน้า ศีรษะ จึงควรฉีดวัคซีนป้องกันในเด็กและบุคคลทั่วไปที่มีสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว เป็นต้น

ประโยชน์ของการฉีดวัคซีนป้องกันล่วงหน้า

บุคคลที่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันล่วงหน้าเมื่อถูกสัตว์กัดจะได้รับการฉีดวัคซีนกระตุ้นเพียง ๑ - ๒ ครั้งเท่านั้น และไม่จำเป็นต้องได้รับเซรุ่มป้องกันพิษสุนัขบ้าอีก จึงไม่เสี่ยงต่อการแพ้เซรุ่มหรือเจ็บปวดจากการฉีด เซรุ่มรอบ ๆ แผล

สัตว์ที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าจะมีอาการอย่างไร?

พบได้ ๒ แบบคือ **แบบดุร้าย** สัตว์จะมีอาการหงุดหงิด ไล่กัดคนและสัตว์อื่นๆ ถ้าถูกโชหรือ กักขังไว้ในกรง จะกัดโช กรง หรือสิ่งของที่อยู่ใกล้ๆ อย่างดุร้าย บางครั้งสุนัขจะกัดจนฟันหักหรือลิ้นเป็นแผล มี เลือดออกเมื่อแสดงอาการดุร้ายได้ ๒ - ๓ วัน ก็จะอ่อนเพลียลง ขาหลังไม่มีแรง เดินโซเซ และตายในที่สุด แบบที่สองคือ **แบบเชื่องซึม** สัตว์จะมีอาการปากอ้าหุบไม่ได้ ลิ้นมีสีแดงคล้ำ บางครั้งมีสิ่งสกปรกติดอยู่และ ลิ้นห้อยออกมานอกปาก มีอาการคล้ายกระดูกติดคอ โดยเจ้าของมักจะเอามือล้วงแต่ไม่พบกระดูก สุนัขจะเอา ขาหน้าตะกุกบริเวณแก้ม ปากและคอ บวม สุนัขจะลุกนั่ง ยืน และเดินไปมาบ่อยๆ กินของแปลกๆ เช่น ใบไม้ ก้อนหิน หรือบางตัวจะกินปัสสาวะของตัวเอง ไม่กัด ถ้าไม่ถูกรบกวน สุนัขแบบหลังนี้จะสังเกตอาการยากมาก กรณีไม่แน่ใจควรนำสุนัขไปให้สัตวแพทย์ผู้เชี่ยวชาญดูอาการและหากสุนัขตายโดยไม่ทราบสาเหตุควรตัดหัวไปพิสูจน์